

FRAGMENTY

Studie a rozvrh:

Hlavním cílem mého zamýšleného dramatu jest vylíčiti vztah umělce (sebe) k lásce nešťastné. Konečně vztahu zvláštěního tu pěstovati ani nemíním; jedná se mi o vyjádření myšlenek, které rvou se ze mne ven, neboť cítím v sobě cosi... Začalo to tím, že počal jsem míti odpor k lidem. Jsem hrdý nesmírně. Však ježto bijí se ve mně dva živly, hrdost a pochybnost, ozvala se ta druhá: »Dokaž!« A snažím se dokázat, přistupuje po prvé k většímu dílu.

Motiv:

Skladatel nadaný píše operu. Jest milován. Opera je báječná. Zvláště sólo tenorové. Jeho milenka zamiluje si nadšena jsouc brilantním přednesem herce, jenž v opeře zpívá, a jej opustí. Zklamán a rozerván hlavně tím, že lásku svoji ztratil vlastně svým uměním, jest zničen. Po delším zápase a bolesti nachází klid ve svém umění. Jeho díla tlakem bolesti jsou prohloubenější a vzácnější ceny umělecké, neboť bolest plodí krásu a hluboké umění.

Rozbor:

On: Oscar Lípa. = Já, jen více energie.

Ona: Hela, jeho milenka. Žena. Typ její. Spíše povahy mělké. Však silná a hezká. Ostatní už propracuji dále.

Herec: Arnim Renet. Krasavec. Umělec života a lásky. Rémy de Gourmont. Jinak tak zvaný »bezcharakterní«, však přece mající srdce.

I. jednání.

Hostina po opeře. Do úst přítele Oscarova Jiřího Janoty kladu vyprávění o lásce Osc[ara] a Hely. Přich[ázejí] Os[car] a Hela. Ona jest rozr[adostněna] op[erou] [a] uchvá-cena zvláště krásným sólem Arnima a Reneta. Ten přichází nejposled[nější]. Obdivován. Oba. — Hela uchvá-cena jeho

sólem používá okamžiku, kdy Osc[ar] ponořil se do své slávy k flirtu s Arnimem R. Vyvíjí se láska. Pohledy. Odchází spolu s Osc[arem], srdce má však A[rnim].

Několik týdnů.

5 *II. jednání.*

Byt Osc[arův]. Oscar vrozeným bystrozrakem poznává změnu. Šílí bolestí, — neboť se Hely dosud nenasytil. Zvláště bolí jej a trýzní, že [zpěvem] svým jen vloženým do úst A[rnimovi] získal jinému lásku sobě urvanou. Sedí sám v po-
10 kochi a dumá. Přichází Hela s Janotou. Dochází k scéně mezi nimi. Janota mlčky poslouchá. Konečně vyvrcholí v tom, že Hela odejde pryč a uteče k Arn[imovi], Osc[ar] zničen láme všecko své umění. Janota jej těší, poukazuje k tomu, že jedině Ono může mu býti východiskem z jeho chmurného postavení.
15 On si netroufá.

III. jednání.

Na venkově. Po 5 letech. Oscar ve svém pokoji komponuje. Věci vážné a truchlé. Jeho duše již se uklidnila a vybouřila po velkém boji. Stává se obecně vážným.

20 Oscar vrací se k vědomí. Po těžkém zápase, ve kterém zvíťazil umělec nad bolestí, probouzí v sobě tvůrčí sílu. Přichází a hovoří se starou svou tetou Ludmilou a nachází klid. Jest to asi po nemoci. Rekonvalescent. Cítí v sobě onu blahodárnost bolu. Nyní chce vyjádřit onu sobě vlastní myšlenku.
25 Miluji bol. A co dobra, tolik i zla. Děj končí zároveň se zapadajícím sluncem do hlubokých lesů povzdechem.

Dramatis personae:

Oscar Lípa
Hela, jeho milá
30 Arnim Renet
Jiří Janota
Luis Karásek } herci
Václav Kranich }
Teta Ludmila

KDYBYCH NAPSAL KNIHU,

kteřá by obsahovala velikou pravdu, stalo by se, že by jakýsi kritik řekl: »Ano, je to dobrá kniha, — ale řekl to už roku 1850 ten a ten.« Moji přátelé by řekli: »Ten a ten není původní: podobně psal v XV. století XY.« A historickým bádáním by se odkryl řetěz nekonečný, protože jde o velikou pravdu. Proto — kdybych už takovou knihu napsal — řekl bych kritikovi: »Co byste tomu řekl, kritiku, kdyby vaše milá vám na slova „Mám tě rád“ odpověděla: — Ano, ale to už říkal kdysi váš otec vaší matince. —«

10

ZA LÁSKOU

Operetní ensemble kroměřížských studentů uspořádal v Prostějově 7. t. m. ve prospěch Českého srdce dvě představení vídeňské operety »Za láskou«. Souhra dosti dobrá, i orchestr, 5 ač na některých místech neshodoval se se zpěvem. Celkem však na diletanty — slušné. Návštěva byla skvělá, finanční výsledek tedy jistě také dobrý. Vzdělávací nebo dobročinná činnost studentská jest chvályhodná. Není možno stejně na všech ústavech ji pěstovati. Některé sevřeny jsou více, jiné 10 méně řetězy paragrafů. Proto ti, kteří jsou tak šťastní a mohou ideálně pracovati ku prospěchu národnímu, mají si též uvědomiti, že nutno pracovati i národními prostředky. K českému srdci nedostaneme se vídeňskou odrhovačkou.

Straussova opereta »Za láskou« má všechny nečnosti vídeňských výrobků. Nesmyslnost dějová, velkosvětácká nabu- 15 břelost, šosácká sentimentálnost i hrubost. Dokonce i hudba jest otřepaná a nudně prázdná.

Když měla býti nedávno na vídeňské dvorní opeře přijata Janáčkova Její pastorkyně, dílo to nesporně vysoce umělecké 20 a originální, bouřili se vídeňští šmoci proti tomu, poněvadž Janáček byl Čech.

Když však čeští studenti ve prospěch Českého srdce vyberou si právě vídeňský škvár, ač jsou lepší i české operety (bohudík, není jich mnoho), myslím, že jest nutno varo- 25 vati, neboť naše obecnstvo, válkou připravené skoro o všechny lepší duševní požitky, ubité kabarety a kinematografy, brzy by se podobalo zástupu Wiener Strizzi.

SLAVNOSTI

Nebylo nikdy pořádáno tolik slavností jako poslední rok — a nebylo také asi nikdy takové množství nepodařených slavností jako právě letos. Finanční výtěžek byl většinou dobrý, neboť »baviti se« jest nejrozšířenějším heslem naší 5 doby, ale výsledek morální, t. j., aby se co největší počet lidí pobavil, jest chatrný, jak lze ostatně i souditi z kritik v různých denících a časopisech.

Obyčejně vyčítává se hlavní chyba pořadatelstvu. Buď že omílá staré, otřepané atrakce, buď že zavádí nové, hrubější a 10 pitomější starých. Tato kritika slavností zásadně spočívá v tom názoru, že hlavním zdrojem dobré zábavy jest co největší počet nových a příjemných vjemů. Myslím, že tento názor není docela správný, a kdyby se poštěstilo sehnati na nějaké slavnosti nejzajímavější a nejduchaplnější atrakce, — 15 že lidé by se povšechně zase nebavili a vraceli by se domů rozmrzelí, nevědouce nač se vymluviti. Chyba totiž spočívá někde jinde, — spočívá ve společnosti samé, — a pořadatelstvo je snad jedině tím vinno, že není lepší oné společnosti.

20

ŠRÁMEK: LÉTO

Děj Šrámkova Léta jest co do epiky velmi prostý, neboť on jest jediné prostředkem, či lépe prostředím, — do kterého autor položil vnitřní svůj účel: položití několik lidských postav a postaviček na širokou dlaň svatého léta a pozorovat s úsměvem, co v jejich duších, uzravši pod úrodnými a opojnými vůněmi, upomíná slunce. A Léto, — toť vlastně u něho jakýsi žhavý, přirozený pud mládí, jakási šťáva, která stoupá v zrajících plodech ke slunci, jakési touhy, očištěné vši ztrouchnivělé morálky, poslouchající jen vlastní srdce, — a opojení vůní zkypržené prsti. Proto také hrdina, — básník student a vášnivý snilek Jenů, — jest hrdinou jen proto, že dovedl nejlépe reagovat na každé zašeptnutí léta, neboť právě jej postavil autor na onu nervosní (myslím jakousi nervosu krve) hranici dospívání, nechav jej býti hochem i mužem zároveň, zmateným ještě nad nevidanými vzdechy srdce, — a upřímným právě tak, jako čistě mladým.

Exposice: Žurnalista Perout, rybář, který ze setrvačnosti vidí ve všem jen látku pro své feuilletony, a jeho žena, vynikající krásná literátka, znavená a znuděná vším, poněvadž je to snad trochu v módě, a za druhé, že jaksi na sebe zapomněla, že jaksi dlouho nelíbala opravdově a divoce, — vždyť její muž byl ubohý starý feuilletonista — bydlí na letním bytě v zapadlé české dědině, z které sám Perout pochází. Objeví tam synovce Jana, — v synovci objeví básníka, — a Peroutová — Jan už dále nejde — objeví, či spíše vycítí v Janovi i ono podivuhodné letní divoké zlato. — Jenů přirozeně se do tetičky zamiluje.